

3-SINFDA O‘QUVCHILARNING MUSTAQIL FIKRLASHINI RIVOJLANTIRISHDA MUAMMOLI TA’LIM METODLARIDAN FOYDALANISH

*Abdurahimova Nilufar Ibragimovna,
Zomin tumani 16-sonli maktab
boshlang‘ich sinf o‘qituvchisi*

Annotatsiya

Mazkur maqolada boshlang‘ich ta’limning 3-sinf bosqichida o‘quvchilarning mustaqil fikrlashini rivojlantirishda muammoli ta’lim metodlaridan foydalanish masalalari yoritilgan. Muammoli vaziyatlar asosida tashkil etilgan darslar orqali o‘quvchilarning tahliliy fikrlash, sabab–oqibat bog‘lanishlarini aniqlash hamda mustaqil xulosa chiqarish ko‘nikmalarini shakllantirish yo‘llari ilmiy-uslubiy jihatdan tahlil qilingan. Shuningdek, muammoli topshiriqlarning ta’lim jarayonidagi samaradorligi va pedagogik ahamiyati asoslab berilgan.

Kalit so‘zlar: boshlang‘ich ta’lim, 3-sinf, mustaqil fikrlash, muammoli ta’lim, tanqidiy fikrlash, interfaol metodlar

Kirish

Boshlang‘ich ta’lim bosqichida o‘quvchilarning mustaqil fikrlashini shakllantirish ta’lim jarayonining ustuvor vazifalaridan biri hisoblanadi. Ayniqsa, 3-sinfda o‘quvchilar bilimlarni ongli ravishda o‘zlashtirishga, berilgan vazifalarga mustaqil yondashishga tayyor bo‘la boshlaydilar.

An’anaviy o‘qitish usullari bilan bir qatorda muammoli ta’lim metodlaridan foydalanish ta’lim samaradorligini oshirishga xizmat qiladi. Muammoli vaziyatlar o‘quvchilarni faol fikrlashga undaydi va dars jarayoniga bo‘lgan qiziqishini kuchaytiradi.

Asosiy qism

Muammoli ta’lim metodining mohiyati

Muammoli ta’lim metodlari orqali o‘quvchilar tayyor bilimni emas, balki bilimga olib boruvchi yo‘lni izlashga o‘rganadilar. Bu esa ularning aqliy faoliyatini faollashtiradi. O‘quvchilar muammoni hal qilish jarayonida tahlil qilish, solishtirish va xulosa chiqarish ko‘nikmalarini egallaydilar. Natijada ta’lim jarayoni mazmunan boyiydi va samarali tashkil etiladi.

3-sinfda muammoli ta’limning pedagogik ahamiyati

1. Bilishga bo‘lgan qiziqishni oshirish: Muammoli vaziyatlar o‘quvchilarning bilishga bo‘lgan qiziqishini kuchaytiradi. O‘quvchilar muammo mohiyatini anglashga harakat qiladilar va o‘z bilim va tajribalariga tayanadilar.

2. Mantiqiy va tanqidiy fikrlashni rivojlantirish: Muammoli topshiriqlar sabab–oqibat munosabatlarini aniqlash va turli yechimlarni tahlil qilishga yordam beradi. O‘quvchilar eng maqbul variantni tanlashga harakat qiladilar.

3. Ijodiy tafakkur va mustaqil qaror qabul qilish: Muammoli ta’lim o‘quvchilarni mustaqil qaror qabul qilishga undaydi, ijodiy tafakkurini rivojlantiradi va ularning faolligini oshiradi.

4. Guruhli faoliyat va muloqot madaniyati: Guruhda muammoli topshiriqlarni bajarish o‘quvchilarning hamkorlikda ishlash, bir-birining fikrini tahlil qilish va o‘z nuqtai nazarini asoslab berish ko‘nikmalarini shakllantiradi.

5. Nutqni rivojlantirish: O‘quvchilar o‘z fikrlarini mantiqiy izchillikda bayon etishga harakat qiladilar, bu esa nutq va muloqot madaniyatini oshiradi.

Muammoli ta’limning samaradorligi

Muammoli ta’lim metodlari o‘quvchilarning bilish jarayonini faollashtiradi. O‘quvchi dars jarayonining passiv tinglovchisi emas, balki faol ishtirokchisiga aylanadi. Muammoli vaziyatlar orqali o‘quvchilar bilimlarni tayyor holda emas, izlanish orqali egallaydilar. Bu jarayon ularning bilimga nisbatan ongli munosabatini shakllantiradi va bilimlarning amaliy ahamiyatini anglashga yordam beradi.

Xulosa

3-sinfda o‘quvchilarning mustaqil fikrlashini rivojlantirishda muammoli ta’lim metodlaridan foydalanish yuqori pedagogik samaradorlikka ega. Ushbu metodlar orqali o‘quvchilarda tahlil qilish, fikr yuritish va xulosa chiqarish ko‘nikmalari shakllanadi. Natijada ta’lim sifati oshadi va ular keyingi ta’lim bosqichlariga puxta tayyorlanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O‘zbekiston Respublikasi “Ta’lim to‘g‘risida”gi Qonuni. – Toshkent, 2020.
2. Boshlang‘ich ta’lim davlat ta’lim standarti. – Toshkent, 2021.
3. Matchonov S. Boshlang‘ich sinflarda ta’lim metodikasi. – Toshkent: O‘qituvchi, 2019.
4. Jumayev M.E. Boshlang‘ich ta’limda mustaqil fikrlashni rivojlantirish. – Toshkent, 2020.
5. Saidova M.J. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar // Xalq ta’limi, 2022, №3.